

FORORD

Med dette nummer af NyS søger vi at rette lidt op på det misforhold der i de senere år har været mellem, på den ene side, de forsknings- og undervisningsmæssige aktiviteter inden for pragmatikken, og på den anden side, de alment tilgængelige fremstillinger af pragmatiske emner og problemstillinger.

Da "Pragmatisk Analyse" i 1969 blev indført som 1. dels disciplin ved danskstudiet på Københavns Universitet, var der stort set ingen der forbandt noget med begrebet Pragmatik. I dag er situationen en anden. Sprogvidenskaben, som den for eksempel dyrkes i de to tyske lande, har klart orienteret sig i pragmatisk retning. Det har også sat sig spor i Danmark, hvor sprog- og tekstvidenskaben, bl.a. i overensstemmelse med skolens krav, har udvidet sit genstandsområde. Dette medfører at mange kommer i kontakt med pragmatikken, og behovet for begrebsafklaring og introduktion er ikke blevet mindre siden 69. Peter Harms Larsens og Niels Erik Willes flere gange genoptrykte artikel fra NyS 2: "Introduktion til Pragmatik og Pragmatisk Analyse", har stort set været den eneste indførende beskrivelse af det pragmatiske genstandsområde. Den er stadig en del efterspurgt, og vi har derfor med forfatterens samtykke genoptrykt den her. Som en ajourføring og en udvidelse af et meget komprimeret afsnit om pragmatikkens videnskabshistoriske forudsætninger heri, står Niels Erik Willes artikel: "Pragmatik og strukturel Lingvistik". Heri gives en meget udførlig fremstilling af såvel strukturalistisk som marxistisk orienteret sprogvidenskabs forhold til pragmatikken. Vi har valgt at lade Willes omfattende litteraturliste afløse listen i den oprindelige artikel. Samtidig har vi sammen med lærere i "Pragmatisk Analyse" ved Københavns Universitet udarbejdet en litteraturliste inden for pragmatiske områder der er specielt aktuelle, også i undervisningsmæssige sammenhænge.

Som forsøg på at fremstille aktuelle problemstillinger i pragmatikken fungerer de to sidste artikler af Lars Heltoft og John E. Andersen. Lars Heltofts artikel Lingvistik i pragmatikken behandler forholdet mellem strukturel lingvistik og empiriske pragmatiske analyser. Den kritiserer den lingvistiske side af Frands Mortensen: 22⁰⁰ Radioavis og søger derigennem at vise hvorledes lingvistiske semantikker kan bidrage til at præcisere og korrigere de empiriske analyser.

Og endelig beskrives i John E. Andersens artikel: Pragmatikkens Kommunikationsfællesskaber, forholdet mellem en empirisk pragmatik der ser sin genstand som konkrete ytringer underlagt tilfældige betingelser, og universalpragmatikken der søger at rekonstruere talens almene mulighedsbetingelser. Hovedtanken er at sprogvidenskaben må forstå sig normativt, at den empiriske pragmatik på sin side er afhængig af universalpragmatikken for at kunne orientere sin kritik af kommunikative forhold, og at universalpragmatikken muliggøres af den empiriske pragmatiks (tale)situationsforståelse og beherskelse.

JEA og LH